

РОЗДІЛ 1 ГЕРМАНСЬКІ МОВИ

УДК 811.111.81'42

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2020.13-2.1>

МЕТОДИКА АНАЛІЗУ АВТОРСЬКИХ ВІДСТУПІВ В АНГЛІЙСЬКИХ ХУДОЖНІХ ПРОЗОВИХ ТЕКСТАХ

METHODOLOGY FOR THE ANALYSIS OF AUTHOR'S DIGRESSIONS IN THE LITERARY ENGLISH PROSE TEXTS

Архіпова І.М.,

*orcid.org/0000-0001-5536-2779**кандидат філологічних наук,**доцент кафедри германської філології**Горлівського інституту іноземних мов**ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»*

Однією з найважливіших проблем лінгвістики тексту залишається дослідження структури художнього тексту, принципів його організації відповідно до правил композиції, які припускають членування мовного твору на взаємозв'язані частини. У зв'язку з цим вважається необхідним дослідження окремих композиційно значущих елементів тексту і їх ролі у формуванні всього твору.

Актуальність роботи визначається її відповідністю загальному спрямуванню сучасних лінгвістичних студій із теорії композиції художнього тексту на встановлення лінгвопрагматичних властивостей композиційно-сюжетних, композиційно-структурних і композиційно-семантичних одиниць тексту.

Мета дослідження полягає у систематизації та класифікації методів вивчення авторських відступів у художніх англійських прозових текстах з позиції комплексного підходу.

Авторський відступ у нашому дослідженні ми визначаємо як автосемантичну композиційно-семантичну одиницю художнього тексту, яка забезпечує смислову зв'язність тексту, виконує емотивно-естетичну, фатичну і когнітивну функції і таким чином виступає експліцитним способом визначення образу автора і читача в тексті.

Запропоновано комплексну методіку аналізу лінгвостилістичних і комунікативно-прагматичних особливостей авторських відступів в англійських художніх прозових текстах, що включає низку таких методів, як: інтерпретаційно-текстовий аналіз – для добору фрагментів з англійських художніх прозових текстів, що постають авторськими відступами; синтактико-стилістичний аналіз – для з'ясування способів організації авторських відступів у художньому просторі тексту; функціонально-нарративний – для виявлення композиційно-мовленнєвих форм авторських відступів; лінгвокогнітивний аналіз – для встановлення функцій, що авторські відступи виконують у художньому тексті; комунікативно-прагматичний аналіз – для визначення прагматичних типів висловлень у складі авторських відступів та стратегій реалізації авторських інтенцій у тексті.

Ключові слова: авторський відступ, літературний текст, композиційні та мовленнєві форми, прагматичні типи, методика.

One of the most important problems of the Linguistics of text is the structure study of the literary text, principles of its organization in accordance with the rules of the compositions that suggest the splitting of the linguistic work in the interconnected parts. In this regard, it is considered necessary to research the individual compositional and significant elements of the text and their role in the formation of the whole work.

Topicality of the given work is determined by its correspondence to the general direction of the modern linguistic studies from the theory of composition of the literary text to establish linguistic and pragmatic properties of the composition-and-plot, composition-and-structural as well as composition-and-semantic units of the text.

The purpose of the study is to systematize and classify methods for the study of the author's digressions in the literary English prose texts.

In this article author's digression is determined as an autosemantic compositional unit of literary text, which ensures semantic relationship of different elements of the text, performs emotional and esthetic, phatic and cognitive functions, and is considered to be explicit means in defining the author's and reader's images.

A complex methodology is proposed for analyzing linguistic, stylistic and communicative-pragmatic features of author's digression in literary English prose texts, which includes a number of methods: interpretation and textual analysis – for selecting fragments from English literary texts which are author's digressions; syntactic-stylistic analysis – to find out how to organize author's digressions in the artistic space of the text; functional-narrative – to identify compositional and speech forms of author's digressions; linguo-cognitive analysis – to establish the functions that author's digressions perform in a literary text; communicative-pragmatic analysis – to determine the pragmatic types of utterances as part of author's digressions and strategies for implementing author's intentions in the text.

Key words: author's digression, literary text, compositional and speech forms, pragmatic types, methodology.

Інтерес до вивчення тексту в лінгвістиці не слабшає і визначається тим, що останній є сферою реалізації і формою реального існування мови, насамперед це стосується художнього тексту. У вивченні композиційно-структурних особливостей художнього тексту спостерігається чисельність підходів і напрямів, узагальнити і згрупувати які видається можливим у вигляді трьох основних груп, об'єднаних за принципом аналізу окремих елементів тексту, у нашому випадку авторських відступів як включених текстів.

Текстуальний підхід. Акцент робиться на розгляді передусім окремо взятої одиниці аналізу, якою може бути слово, речення, фраза, фрагмент тексту або увесь текст загалом. При цьому вважається, що тексти повідомлень слід аналізувати на різних рівнях опису, з точки зору їхньої власної структурної організації, коли в центрі уваги дослідника перебуває сам текст і різноманіття варіантів його інтерпретації, здійснюваних з різних позицій. При цьому ці позиції завжди «проявляють» або «виявляють» себе, будучи поміщеними наче «усередині» смислового простору тексту (В.Б. Шкловський, Б.М. Ейхенбаум, Б.В. Томашевський, Р. Барт, К. Леві-Стросс, Ц. Тодоров та ін.).

Інтер- або гіпертекстуальний підхід, що намагається виявити і проаналізувати смислові взаємозв'язки (цитати, посилання, алюзії, ремінісценції) між найрізноманітнішими текстами (представники французької школи аналізу дискурсу: Ю. Кристева, Ж. Деррида, П. Серіо, М. Пішо, П. Анрі Робен). Прибічники цього підходу прагнуть виявити і проаналізувати вказані позиції як можливі варіанти інтерпретації тексту (висловлювання) завжди начебто «ззовні», тобто в процесі зіставлення і порівняння з іншими текстами або висловлюваннями. У рамках цього напрямку стають можливими два шляхи досліджень. Перший орієнтується на пошуки системи стійких значень, інваріантів сенсу, властивих усім цим текстам, що дає змогу розв'язати проблему перекладу і взаєморозуміння. Другий шлях, навпаки, підкреслює специфіку і своєрідність кожного тексту і в якомусь сенсі його унікальність, оскільки «усе тече, усе міняється», а тому навіть один і той самий вираз «не може бути повтореним двічі», оскільки постійно змінюються контексти його породження і сприйняття (розуміння) [3].

Контекстуальний підхід, що розглядає будь-яке висловлювання (текст) як продукт діяльності соціальних агентів, завжди включених у соціальні взаємодії і структури, конкретну політичну і культурно-історичну ситуацію (праці британського

соціолога Дж. Гілберта, голландського дослідника Т.А. ван Дейка). У рамках цього напрямку текст розглядається як деяке вплітання у «павутину значень» – мережу, «виткану» і автором, і адресатом, а також суспільством і культурою, у якій і стало можливим спілкування між ними. У тексті і його інтерпретаціях виявляється сама історія, оскільки будь-які висловлювання, дискурси і «дискурсивні комплекси» набувають певного сенсу тільки в конкретній історичній ситуації [3, с. 53]. Тому «павутину значень» можна розуміти як культуру або «систему сенсів», які орієнтують людські істоти стосовно один одного і навколишнього світу [4]. Цей рівень інтерпретації пов'язаний з тим, що саме текст представляє, репрезентує, відтворює, на що вказує і що називає. Це те, що прийнято називати «референтом» або «денотатом» висловлювання і що відкриває нам соціальні стосунки, у контексті яких відбувається комунікація суб'єктів, а також різні культурні коди, які можна виділити в їхньому мовленні [3, с. 53].

Актуальність роботи визначається її відповідністю загальному спрямуванню сучасних лінгвістичних студій із теорії композиції художнього тексту на встановлення лінгвопрагматичних властивостей композиційно-сюжетних, композиційно-структурних і композиційно-смислових одиниць тексту.

Мета дослідження полягає у систематизації та класифікації методів вивчення авторських відступів у художніх англомовних прозових текстах з позиції комплексного підходу.

Авторський відступ – автосемантична композиційно-смислова одиниця художнього тексту, яка забезпечує смислову зв'язність тексту, виконує емотивно-естетичну, фатичну, когнітивну функції і таким чином виступає експліцитним способом визначення образу автора в тексті.

Мета і завдання роботи зумовили необхідність застосування комплексного підходу, що включає синтактико-стилістичний і комунікативно-прагматичний підходи до аналізу авторського відступу в англійських художніх прозових текстах.

На **першому етапі** на основі інтерпретаційно-текстового і смислового аналізу виділені авторські відступи як композиційні одиниці автосемантичного характеру. На цьому етапі нашого дослідження був використаний метод суцільної вибірки мовного матеріалу (який використовувався для збору матеріалу, коли досліджувані мовні одиниці (авторські відступи) «відбиралися» у міру того, як вони траплялися у процесі читання тексту). Авторський відступ вимагав насамперед

розпізнавання, можливості його співвідношення з іншим текстом. Для інтерпретації авторського відступу необхідно було виявити його функцію у тексті і фіксувати актуальний зв'язок з навколишнім текстом. Оскільки ми досліджуємо авторський відступ, який є одним із включених елементів у тексті, важливим для нашого дослідження було провести кореляцію таких понять, як «коментар», «ремарка», «вставне слово, вставка» і об'єкт нашого дослідження – «авторський відступ». Екстраполюючи напрацювання, що стосуються включених елементів у тексті, ми виділили спільні і відмінні ознаки, характерні для включених одиниць; уточнили поняття «коментар», «ремарка», «вставне слово», «вставка» і «авторський відступ».

Інтерпретативно-текстовий і смисловий аналіз англійських художніх прозових текстів ХХ століття дав змогу виявити особливий тип висловлювань, якими є включені у хід основного оповідання тексти, визначені нами як авторські відступи за низкою композиційно-смислових і композиційно-структурних, семантичних ознак. Виділені ознаки сприяли визначенню авторського відступу серед інших включених одиниць тексту, таких як коментар, вставка, ремарка.

Описовий метод, що включає прийоми спостереження, узагальнення і класифікації аналізованого матеріалу, використовувався для якісного аналізу і систематизації параметрів виявлення авторських відступів у художньому тексті, їхніх семантичних і комунікативно-прагматичних типів, а також для структурного аналізу авторських відступів і визначення їхніх функціональних типів. Метод ідеалізації дав змогу ідентифікувати необхідний фактичний матеріал для опису структурно-семантичних і комунікативно-прагматичних типів авторських відступів.

Другий етап орієнтований на виявлення синтактико-стилістичних характеристик авторських відступів. Виявлені у ході дослідження авторські відступи розглядаються нами як композиційно-смислові одиниці художнього тексту, які складаються з однієї або декількох синтаксичних конструкцій, виражених простими поширеними або непоширеними, складносурядними або складнопірядними реченнями. З позиції синтаксичної стилістики у сучасній лінгвістиці охарактеризовані типи їхньої організації в тексті, до яких відносять конвергентний (М. Риффатер [6], І.В. Арнольд [1]) і дивергентний (R. Tsur [9], Л.І. Белехова [2]) або конвергентно-дивергентний види їхньої локалізації в художньому тексті.

У контексті дослідження конвергентність і дивергентність розглядаються як результат твор-

чого мислення автора. Конвергентним типом мислення вважається мислення, спрямоване на пошук єдиного можливого результату. Дивергентним – мислення, яке відбувається одночасно у різних напрямках. Облік розуміння понять конвергенції і дивергенції у психологічному ключі робить можливим пояснення конвергентного або дивергентного стилю мислення адресанта, що визначає спосіб розташування композиційних одиниць у художньому просторі тексту.

Так, конвергентними вважаються авторські відступи, виражені однією або декількома синтаксичними конструкціями не розосередженими в межах тексту, а навпаки, локалізованими в одній частині тексту, у яких спостерігається зосередження виразних засобів (фігур і тропів) впливу на сприйняття інформації адресатом. Акумуляція в одному місці тексту різних фігур і тропів відволікає увагу читача від основного змісту тексту і направляє його мислення в одновекторному напрямі: міркування над проблемою, яка не торкається текстових суб'єктів і не пов'язана з фабулою художнього тексту.

Так, наприклад, у фрагменті з роману Р. Кіплінга «Світло згасло» підкреслене висловлювання є конвергентним авторським відступом:

“... and Dick had settled down to his new life, which he was weak enough to consider nothing better than death. It is hard to live alone in the dark, confusing the day and night, dropping to sleep through sheer weariness at midday, and rising restless in the chill of the dawn. At first Dick, on his awakenings, would grope along the corridors of the chambers till he heard some one snore. Then he would know that the day had not yet come, and return wearily to his bedroom...” [5, с. 114].

Глибина мислення адресанта, у ході якого розкривається уявлення про те, як людина, для якої день і ніч «бачаться» в одному кольорі, дезорієнтована у просторі та часі, на мовному рівні експлікується конвергенцією однорідних обставин (*confusing, dropping and rising*), лексичних одиниць, які передають внутрішній стан людини, а саме: почуття самотності (*alone in the dark*), розгубленості (*confusing the day and night*), виснаженості (*rising restless*). Ці засоби формують відчуття безвихідності, неможливості щось змінити, що справляє емотивне враження на читача, який співчуває цьому стану майже на фізичному рівні.

Дивергентними авторськими відступами у дослідженні вважаються розосереджені у тексті висловлювання, які провокують адресата на багатовекторне міркування над колом однозначних завдань, які ставить перед ним адресант, і, на

відміну від конвергентних авторських відступів, актуалізують увагу адресата на фабулі основного тексту. Адресант таких авторських відступів характеризується винахідливістю та оригінальністю мислення.

Так, наприклад, дивергентними є авторські відступи, виражені афористичними сентенціями. В афористичних сентенціях адресантом утверджуються одвічні уявлення про абсолютні ідеали, які мають залишатися пріоритетними у всі часи. Авторські афоризми, як інтегральні складники культури, розкривають особливості національного менталітету, їм відводиться роль соціальних коректорів на основі етичних норм. Синтактико-стилістичними особливостями таких дивергентних афористичних висловлювань є:

1) нескладна синтаксична побудова (такі висловлювання виражені простими синтаксичними конструкціями);

2) експлікація морально-етичного змісту тропами і фігурами мови, що стає зрозумілим у процесі здійснення певних когнітивних операцій (зіставлення, асоціацій, аналогій тощо).

Так, наприклад, у романі Р. Кіплінга «Світло згасло» ми виявили низку афористичних сентенцій, у яких розкривається тема правди/неправди у взаєминах між людьми:

“Actions do not lie; words always do” [5, с. 104],

“Lies do not get one anywhere” [5, с. 99].

Моральний сенс правди/неправди формується тут на основі метонімічного вживання лексичних одиниць *actions*, *words* і *lies* як характеристик дій і поведінки людей. Застосування цих одиниць у формі множини експлікує їх референтність до будь-якої людини, яка потрапляє в такий формат існування.

Прикладом дивергентного авторського відступу (підкреслені в тексті речення) є фрагмент з роману Джерома Д. Селінджера «Над прірвою в житті»:

“I gave her a good look. She didn't look like any dope to me. She looked like she might have a pretty damn good idea what a bastard she was the mother of. But you can't always tell – with somebody's mother. I mean. Mothers are all slightly insane. The thing is, though, I liked old Morrow's mother. She was all right. “Would you care for a cigarette”? I asked her.

She looked all around. “I don't believe this is a smoker, Rudolf”, she said. Rudolf. That killed me.

Most people have hardly any smile at all, or a lousy one...” [7, с. 57]. Синтактико-стилістичними особливостями наведеного дивергентного авторського відступу виступає: по-перше, поширеність в основному тексті, по-друге, нашарування різних типів зв'язку між частинами висловлювань

(протиставний *but*, безсполучниковий, розділовий *or*), по-третє, неоднорідність синтаксичних конструкцій (складносурядні, прості поширені), які загалом утворюють авторський відступ.

Синтактико-стилістична дивергентність авторського відступу свідчить про образ автора як творчу мовну особистість, яка чекає від адресата формування власної точки зору, навіть якщо вона буде протилежна авторській. Свій погляд на тему, яка розгортається в основному тексті, адресант виражає за допомогою перформативного дієслова *mean*, що виражає упевненість, обізнаність у тому, про що йдеться (*I mean*), а також стверджувальних речень, які констатують факти дійсності (*Mothers are all slightly insane, Most people have hardly any smile at all, or a lousy one.*). Завдяки наявності в них перформативних дієслів такі дивергентні авторські відступи виконують регулятивну функцію, спрямовану на формування точки зору адресата стосовно теми, про яку йдеться. Крім того, лексико-граматичними маркерами реалізації цієї функції є протиставний сполучник *but*, який ініціює речення, модальний складаний присудок у негативній формі з прислівником *always*, що модифікує часто повторювану дію.

На **третьому етапі** встановлений характер функціонування авторського відступу в англomовній художній прозі.

У сучасних лінгвістичних дослідженнях з теорії композиції тексту (Л.Г. Кайда, Н.В. Безсмертна, В.А. Лукін), услід за В.В. Виноградовим і В.А. Кухаренко, загальноприйнятим є поняття композиційно-мовленневих форм (КМФ), до яких традиційно відносять повідомлення, опис, міркування і оповідь. Шляхом функціонально-сислового аналізу авторських відступів виявлені відступи-описи (портрет, пейзаж), філософські роздуми (міркування, пояснення, з'ясування), афористичні сентенції (висновки, морально-етичні твердження). Вони є свого роду продуктами пізнавальної діяльності автора, передають авторське ставлення, тобто оцінність і модальність. У цьому розумінні авторські відступи служать сигналами експліцитного вираження авторської точки зору. Опис функціонального діапазону КМФ авторських відступів в англomовних художніх прозових текстах у лінгвокогнітивному ракурсі зробив можливим визначення основних їхніх функцій: емотивної, естетичної, фатичної і когнітивної. Межі між наведеними функціями дифузні. Так, наприклад, у відступі, спрямованому на формування естетичного сприйняття адресатом інформації, про яку йдеться в тексті авторського відступу, автор може одночасно викликати певну

реакцію читача, впливаючи на формування його точки зору стосовно змісту тексту.

В авторському відступі з твору У. Теккерея «Ярмарок марнослава» адресант, відмовляючись від «передоручення» розповіді іншій особі, відкрито виражає свої етичні погляди у зв'язку з подією і вчинком персонажа. Описуючи несмілі спроби Ребеки привернути увагу багатого Джозефа Седлі, автор включає відступ-роздум, де від конкретного («непристойні» дії дівчини) переходить до узагальнень про становище жінки в суспільстві, у якому шлюб є діловою угодою, а не союзом закоханих людей:

"It was an advance, and as such, perhaps, some ladies of indisputable correctness and gentility will condemn the action as immodest; but, you see, poor dear Rebecca had all this work to do for herself. If a person is too poor to keep a servant, though ever so elegant, he must sweep his own rooms. If a dear girl has no dear Mamma to settle matters with the young man, she must do it for herself. And, oh, what a mercy it is that these women do exercise their powers oftener! We can't resist them if they do. Let them show ever so little inclination, and men go down on their knees at once – old or ugly, it is all the same. And this I set down as a positive truth. A woman with fair opportunities, and without an absolute hump, may marry WHOM SHE LIKES. Only let us be thankful that the darlings are like the beasts of the field, and don't know their own power. They would overcome us entirely if they did..." [8, с. 53].

У конвергентному авторському відступі адресант відволікає увагу від основної фабули шляхом використання синонімічних одиниць (*a person, a dear girl*), виражених іменниками з неозначеним артиклем, що експлікує міркування узагальненого характеру і може торкатися будь-якої людини. Прийнятність у цьому разі різних ситуацій експлікується паралельними синтаксичними конструкціями з умовним способом (*If a person is too poor to keep, If a dear girl has no dear Mamma to settle*) і націлена на те, щоб вплинути на позитивне ставлення адресата (емотивна функція). Лексико-граматичними маркерами такої функції відступу-роздуму виступають окличне речення із службовими частинами мови в ініціальній позиції (сполучник *and*, вигук *oh*), висловлювання можливості здійснення дії (*may marry*), лексичні одиниці (*a positive truth*), порівняльні структури

(*like the beasts of the field*) і графічні засоби передачі думки *WHOM SHE LIKES*.

На **четвертому етапі** дослідження виявлений комунікативно-прагматичний потенціал висловлювань, які входять до складу авторських відступів у художніх текстах англomовної прози.

Прагматична спрямованість авторських відступів пов'язана з орієнтацією автора на читача через текст, тобто передбачає наявність акту комунікації між адресантом і адресатом. Іntenція автора корелює з комунікативною функцією висловлювання, тобто ототожнюється з його метою, наприклад, повідомити що-небудь, дізнатися про що-небудь, спонукати до чого-небудь і відіграє провідну роль в експлікації поняття «значення/сенс».

Комунікативну інтенцію розуміємо як намір адресанта донести адресатові сенс висловлювання і викликати у нього певну реакцію. Комунікативна інтенція передбачає наявність у комуніканта ілокутивної і перлокутивної мети разом із запропонованою настановою, що, власне, і зумовлює формування сенсу мовленнєвого акту.

Лінгвопрагматичний підхід до аналізу висловлювань, які входять до складу авторських відступів, зробив можливим визначення їх прагматичних типів (констативи, перформативи, директиви, квеситиви), з'ясування характеру комунікативних стратегій (апелятивної, директивної, сугестивної, регулятивної), їх включення до складу авторського відступу, що спрямоване на реалізацію комунікативних інтенцій автора.

Комплексна методика аналізу лінгвостилістичних і комунікативно-прагматичних особливостей авторських відступів в англomовних художніх прозових текстах включає низку таких методів, як: інтерпретаційно-текстовий аналіз – для добору фрагментів з англomовних художніх прозових текстів, що постають авторськими відступами; синтактико-стилістичний аналіз – для з'ясування способів організації авторських відступів у художньому просторі тексту; функціонально-нарративний – для виявлення композиційно-мовленнєвих форм авторських відступів; лінгвокогнітивний аналіз – для встановлення функцій, що авторські відступи виконують у художньому тексті; комунікативно-прагматичний аналіз – для визначення прагматичних типів висловлень у складі авторських відступів та стратегій реалізації авторських інтенцій у тексті.

СПИСОК ВИКОРАСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Арнольд И.В. Стилистика современного английского языка : (Стилистика декодирования). Москва : Просвещение, 1990. 300 с.
2. Белехова Л.І. Образний простір американської поезії: лінгвокогнітивний аспект : автореф. дис. ... докт. філол. наук : 10.02.04. Київ, 2002. 34 с.

3. Сарна А.Я. Анализ дискурса. Минск : Книжный дом, 2003. С. 53.
4. Geertz C. The Interpretation of Cultures. London : Hutchinson, 1975. P. 100–164.
5. Kipling R. The Light That Failed. Moscow : Progress Publishers, 1975. 286 p.
6. Riffaterre M. Essais de stylistique structural. Paris, 1971. 364 p.
7. Salinger J. The Catcher in the Rye. Moscow : Progress Publishers, 1974. 204 p.
8. Thackeray W.M. Vanity Fair: A Novel without a Hero. Harmondsworth : Penguin books, 1979. 829 p.
9. Tsur R. Toward a Theory of Cognitive Poetics. Amsterdam : Elsevier Science Publishers, 1992. 549 p.

УДК 811.111'38:82

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2020.13-2.2>

ЕКСПРЕСИВНІСТЬ СТИЛІСТИЧНОЇ ІНВЕРСІЇ В СУЧАСНОМУ ЕПІСТОЛЯРНОМУ ДИСКУРСІ

EXPRESSIVENESS OF STYLISTIC INVERSION IN MODERN EPISTOLARY DISCOURSE

Батринчук З.Р.,

orcid.org/0000-0001-8822-8226

кандидат філологічних наук,

асистент кафедри англійської мови

Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

У статті розглядаються особливості експресивного потенціалу стилістичної інверсії у сучасному епістолярному дискурсі англійської мови, представленого сучасними епістолярними романами, що написані у формі традиційних (David Ives "Voss" (2008), John Berger "From A to X" (2009), Thomas Wharton "Every blade of Grass" (2016), David Mitchell "Cloud Atlas" (2004), Kate Cary "Bloodline" (2005)) та електронних листів (Rosie Rushton&Nina Schindler "P. S. He's Mine" (2000), Lucy Kellaway "Who moved my Blackberry?" (2006), David Llewellyn "Eleven" (2006), Hunter S Jones "September Ends" (2015), Matt Beaumont "E" (2000)). Експресивність виникає в результаті вибору, вживання мовних одиниць. Висловлювання вважається експресивним у тому разі, коли воно забезпечує високий ступінь уваги до себе за рахунок своєї будови чи форми. Інверсія – порушення нормативного порядку розташування одиниць мови. Стилiстична інверсія передбачає навмисне порушення порядку слів з метою емоційного чи смислового виділення будь-якого компонента і належить до групи виражальних засобів, що базуються на зміні порядку компонентів вихідної моделі.

У результаті дослідження було виокремлено типові структури стилістичної інверсії у досліджуваному матеріалі: обставинні слова, що займають препозицію, модальне дієслово, що передує підмету, повна інверсія, препозиція прийменникового додатка, предикатив у початковій позиції, а також інверсії з прямим додатком. Кожна структура проілюстрована прикладом із розгорнутою експлікацією експресивного ефекту, що досягається у результаті маніфестації стилістичної інверсії. Всього проаналізовано 613 структур.

У результаті порівняльного аналізу досліджуваних романів, конститuentами яких є електронні й традиційні листи, зроблено висновок, що стилістична інверсія більш притаманна листам традиційної форми написання, в яких збережена чітка структура, а описані події продукуються поширеними реченнями. На противагу, електронні листи тяжіють до спрощення, зниження деталізації та фокусу на конкретику, в результаті чого спостерігаємо більшу кількість редукованих речень, усічених структур, отже, меншої кількості стилістичної інверсії.

Ключові слова: інверсія, стилістична інверсія, епістолярний дискурс, експресивність, електронний лист, традиційний лист.

The article deals with the peculiarities of expressive potential of stylistic inversion in the modern English epistolary discourse. The material of the investigation is based on the modern epistolary novels, that have been written in the form of traditional letters (David Ives "Voss" (2008), John Berger "From A to X" (2009), Thomas Wharton "Every blade of Grass" (2016), David Mitchell "Cloud Atlas" (2004), Kate Cary "Bloodline" (2005)) and e-mails (Rosie Rushton&Nina Schindler "P. S. He's Mine" (2000), Lucy Kellaway "Who moved my Blackberry?" (2006), David Llewellyn "Eleven" (2006), Hunter S Jones "September Ends" (2015), Matt Beaumont "E" (2000)). The phenomenon of expressiveness takes place when the speaker chooses upon the type/kind of language unit. The utterance is considered to be expressive in case when it requires a high level of attention to it in terms of its structure and form. Inversion is a violation of word order in a sentence. Stylistic inversion presupposes intentional violation of word order in a sentence in order to emotionally emphasize its component. Stylistic inversion belongs to the group of stylistic devices based on the change of the components of sentence model.

In the result of the investigation it has been singled out typical structures of stylistic inversion: adverbials in preposition, modal verb followed by subject, full inversion, prepositional object, predicative in the initial position, direct object inversion. Each structure has been described in terms of explication of its expressive effect. In total 613 structures have been